ԲԻԶԱՆԹԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԹՒՐՋԱՆԳ ՓԷՋԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ Թէ գաւառաց համար

Տարեկան	7 մէճիտ
Վեցամսեայ	3 ½ »
Եռամսեայ	2 »
Օտար երկիրներու համար	40 ֆր.
Վեցամսեայ	20 »
Եռամսեայ	10 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բացի Բօսֆ Լօքալէն։

Դրամի փոխարէն փոստային փութ կ'ընդունուի 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։

Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ

38, Պապը Ալի Ճատեսի, Կ. Պոլիս

ՔԱՆ ՓԱՐԱ

„پوزانتيون“

ارمنيه يوى وسياسى غزته

صاحب امتياز وصدر مسؤل

پوزانت كچيان

مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ۲۸ نومرو

دائره مخصوصه ده

PUZANTION

Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire

Directeur–Propriétaire

PUZANT KÉTCHIAN

Bab Aali Djaddéssi, No. 38.

CONSTANTINOPLE

ՔԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 168 | ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 1897 ՄԱՅԻՍ 21/2 ՀՈՒՆԻՍ | 2 ՄԱՅԻՍԻ 1315 · 21 ՄԱՅԻՍ 1313 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 168

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՅԻՍ 21/2 ՀՈՒՆԻՍ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՀԱՅ ԽԱՆՈՒԹՊԱՆՆԵՐՆ ԻՆՉՊԷ՞Ս ՉԵՆ ԱԶԱՂՈՂԻՐ

Գործով ինքս հաստատուած գաւառացի ազգային մը մեզ նամակ կ'գրէ, լրագրոյս անցեալ ուրբաթի խմբագրականին առթիւ, յորուրջեր էինք որ եթէ մեր ազգային օտար կօչականերու կ'դիմեն, կամ աժան պատրաստ կօշիկ հագնելով կ'չատանան, ղեկաւոր մէկ պատճառն այս է որ Պոլսոյ Հայոց մէջ վարպետ կօշկակարները շատ չկան, գոնուածներն ալ միշտ չամասորդ ունենալով, այնքան աժան չեն ծախեր իրենց արհեստն ու ապրանքը։

«Բանն անանկ չէ», կ'ըսէ յարգոյ նամակագիրն, որ դիտեր է թէ միայն օտարասիրութեան պատճառաւ Հայք օտարներուն կ'դիմին։ Հայք դիմամբ զանց կ'առնուն իրենց ազգակից վաճառականը, խանութպանն, արհեստաւորն, և օտարէն առնուտուր կ'ընեն։

«Մեծ. Աֆօպէ անցեալ օր իւաւացի դիտողութիւն կ'ընէր թէ հայհասկականք, լոկ օտարասիրութեան բերմամբ, զանց կ'ընեն հայ-ազգային լիզուն եւ տեղական կամ եւրոպական օտար լիզուներ կ'գործածեն, օտար բարբառ կ'ընդօրինակեն, օտար միջավայրերու մէջ կ'ապրին, օտարներու հետ կ'ամուսնանան, եւն. եւն.։ Հայհասկական ուղղամիտ թերթին այս դիտողութիւնք ճշդիւ կ'յարմարին մեր առօրեայ սովորութիւններուն ալ։ Քիչ մը դպրոցի երես տեսած հայ օրիորդներ երբ Բերայի մեծ պողոտան ելնեն բան մը գնելու, դիտմամբ կ'անտեսեն հայ խանութներն եւ կ'երթան այն խանութն որոյ դրան առջեւ գեղեցիկ չէֆ երիտասարդ մը յունարէն «Օրիթէ, Մատամզէլ, Թի՛ ապարաթէ, քուլէս, մեսաքուզէս օմպրէլէս», կանգնա» ևն. կ'ըսէ։ Օրիորդն իր գնացած քիչ մը յունարէնը կամ գաղղիերէնը ծախելու համար հոն կ'մտնէ, և առանց կ'լսուի։ «Պօնժուռ, Միւսիւ Փօրժ, պանա պիր կանթ վէր ամմա, կլասէ օլսուն, հէմ չու պիլէրսին ա բբլի մատէրէ»։

Իրբեւ վճռական ապացոյց, յարգոյ նամակագիրը թարմ օրինակ մը կ'յիշէ։—Բերայի պողոտային վրայ տեղ մը հայ մսավաճառ մը խանութ բացեր է, որ Բերայի մէջ մեկ հատիկ հայ մսավաճառանոցն է եղեր, և Հայերն անոր գոյութեան անգամ անտեղեակ, կ'չարունակեն եղեր գնել ըլալ յոյն մսավաճառներուն։ —

«Եթէ բբնձի հատիկի չափ գթասրտութիւնք, այս վիճակին վրայ կ'լայնար Բերայի մէջ մեկ մսավաճառ կայ Հայ ըլալով, և ան ալ Հայոց գործ չըներ, մինչ հայաբնակ Բերայի մէջ գոնէ չորս-հինգ-հայ մսավաճառ կրնային ապրիլ, և իրենց չնորհիւ քանի մը տասնեակ ազգայիններ ապրեցնել։ Մենք Հայերս հաճոյք կ'ըզգանք երբ Ուսթա Բեզդրլին աչկերը մեր միսը կ'բերէ, փոխանակ հայ մսավաճառին Սըրպգի աչկերտին։ Եթէ հարցունես, «Բանն տարի է մեր յոյն մսավաճառին վարժուած եմ, ինչպէս բաժնուիմ» կ'ըսէ, կարծես պակասել կինն ըլլար Աստոց անգամ երբեմն ամուսնութեան կ'պատահի կաթոզիկոսական հրամանաւ։ Ուրիշ մը կ'ուսարկէ. «Անիկա Հայ է։ Հայերը մսավաճառութիւն չեն գիտեր. երկու աժիէն պիտի դոյէ. և ես պարապ տեղ իմ յոյն մսավաճառէս բաժնուած պիտի ըլլամ», փոխանակ աչխատելու որ Հայն յառաջ երթայ և խանութը գոցել չպատասպատուի»։

Նամակագիրն ի վերջոյ կոչումն կ'ընէ հայ կղերին որ այս օտարասիրութեան ախտին դէմ չարունակ խօսի եկեղեցիին մէջ և եկեղեցիէն դուրս։

Մեզ կ'թուի թէ խնդիրն եկեղեցականներուն ձգելէ առաջ, որը աշխարհականներէն աւելի ձեռնհաս չեն աշխարհային գործերու մէջ, պէտք է որ մենք աշխարհականներս նաև զլուխ հանկնանք։

Մեր ազգայիններն առուտուրի խնդրոյն մէջ առ հասարակ դատապարտելէ առաջ, արդար չէ մոռնալ որ քիչ մը խորհինք թէ արդիօք մեր խանութպաններ պէտք եղածին չափ հոգ կ'տանի՞ն օտարներուն հետ մրցելու։ Օտար լիզուներ խօսելու, օտար բարքեր ընդօրինակելու կապակութեան մէջ իրր թէ բարձրագոյն գործացում ցուցնելու փառասիրութիւնը կայ։ Գնուելիք ձեռնոցին կամ մեկ համար փոխանակ Հայուն դիմելու օտարին դիմելուն մէջ ինչ փառասիրութիւն կայ, եթէ Հայն ալ օտարին չափ ապրանքի ձեւաչափութիւն, առատութիւն, աղուորութիւն և ժամնութիւն կարենայ առաջարկել մեզ։ Երկու գործատէրներն իրարու հետ չէփոխենք։ Առուտուրի մէջ խնդիրը մրցման վրայ է։ Ա.յոչափ Հայ վաճառականներ որ փոքր Ասիոյ հետ գործ կ'ընեն կամ կ'ընէին, չէ՞ մի որ անոնց յաճախորդները մեծ մասամբ գաթեակ Հայերն են, կամ էին։ Մ'ր հայ արհեստաւորը կամ խանութպանն իր ճիւղին մէջ արդար համբաւ մը չէներ է և Հայերն իրմէ առուտուր չեն ըներ՝ Հայ ըլլալուն համար միայն։ Բերայի հայ մսավաճառին թարմ օրինակն ալ մեր ըսածին ուղղայրէր չէ՞ միթէ։ Բովանդակ Բերայի մէջ ուր հարիւրներով կ'համրուին մսավաճառի խանութներ, առաջին անգամ ըլլալով հայ խանութ մը բացուեր է։ Ա.յս Հայն ինչ մէկոց ձեռք առեր է իր գոյութիւնը Բերայի Հայութեան ծանուցանելու համար։ Ա.յս տողերը գրողն անցեալ Օգոստ. ամսէն ի վեր Բերա կ'բնակի կեդրոն տեղ մը, և նոր կ'իմանայ այդ պարագան։ Իրեն պէտ ալ հարկաւ չառեր։—Ծանուցումներ, չքնաղաբերականներ հանե՞ր է, ինչպէս Բերայի վաճառատուններ կ'ընեն առհասարակ։ Լրագրոյ մէջ ազդարարե՞ր է։ Տուներէն նամակ ցրուե՞ր է։ Գո՞նէ իր խանութին դրան վրայ խոշոր գրով յայտագիր մը փակցուց՞ր է։—Ո՛չ մին ըրեր է այս բաներուն, և կ'ուզէ որ մեք մարդաբէականք իր դոյութիւնը։ Լրագրութեան, տպագրութեան ընծայած ժիջոցներէն օգուտ քաղելը մեր արհեստաւորը, մեր խանութպանք արդէն առհասարակ չեն գիտեր, կամ չեն ուզեր գիտնալ՝ ողորմելի կծծութեամբ։ Մայրաքաղաքիս հերոսական դաղթականութիւններն և ծոյներն ու Հրեաներն աքանչելի կերպով օգուտ կ'քաղեն այս և ուրիշ նորանոր ժիջոցներէն զորս Եւրոպացին սովրած են, մինչ մերիններն այս և ուրիշ նկատմամբք արեւելեան հին սովորոյթները կ'շարունակեն դեռ։ Աղզը դատապարտէ առաջ իբրու կոյր օտարասեր, ազէկ չէ՞ըլար որ ամենքս ալ մեր գործելու եղանակը բարեփոխենք քիչ մը։ Հասկնանք թէ ինչ ժամանակի, ինչ դարու մէջ կ'ապրինք, և ուժով ու խելքով մրցինք տեսական ասպարէզին վրայ մեր դէմը դնուող զօրաւոր հակառակորդներուն հետ։

ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆՆ Ի ՀԱՅՍ

Ա.

Ի՛նչ կ'ըսէն Թող բսեն զրոնք որ կ'ուզեն, անվախութիւ կերպով ստղծ է սա իրողութիւնը թէ Բրիտանէութենէ չատ առաջ գոյութիւն ունեցող Հայ ազգը չատ աւելի խոր տպաւորութիւններ պտճած է իր նախաքրիստոնէական կենաց, բարուց, սովորութեանց և զգացմանց աւանդութիւններէն, քան Բրիտանէութեան ազդեցութենէն՝ ի մասին իր աչխարհիկ բնագրներուն, կենսալայել ըմբռնումներուն և հոգեկան թելադրութիւններուն։ Ասոր ալ պատճառն երկուքը է. առաջինն՝ զի մինչ միայն 1500 տարի է որ քրիստոնեայ եղած է ամբողջովին, անկէ առաջ ոչինչ նուազ քան 3000 տարի կեանք անցուցեր էր նախաքրիստոնէական գաղափարներով, սովորութիւններով և աւանդութիւններով։ Երկրորդ, կ'երեւի թէ անոնք աւելի համեմատական էին իր բարուց, և աւելի յարմար աչխարհային անութեանց, քան մարմնոյ մուտքով և հոգին միայն մնածել քարոզող կրօնքին պատուիրանքներն, ոգին ու ներշնչումները։ Երբորդ պատճառ մ'ալ այս կրնայ համարուիլ որ գոյէ հեթանոսութեան վայրագեականները — քանի կամ մոդ — աւելի ճարտար էին ազգիկ ու խոր կերպով տպաւորելու նախնիին Հայոց սրտին ու հոգւոյն մէջ իրենց սկզբունքները քան արդի արբազան կրօնին պաշտօնեաներն, որք սակայն — արդար ըլլալու համար պէտք է խոստովանիլ — աւելի դժուարին պաշտօն մ'ունէին։ Նախ քանդել, ջնջել, մոռնալ հին յիշատակներն, հին հոգին և զգացումներն և ապա անոնց տեղը դնել, պատուաստել և ամենոնել նոր հաւատալիքները, սկզբունքներն և գաղափարներն, որոնք ոչ միայն տրամագծապէս հակառակ էին նախորդներուն, այլ և իրենց բոլորովին հոգեկան, անդրաչխարհային ու վերացական բնութեամբ նուազ ընդունակ էին մարմնոյ, կեանքի ու աչխարհի պահանջքներուն, հետեւապէս աւելի դժուարաւ արմատ կրնային բռնել ու բարոյապէս ընդունելու հաւատացեալոց սրտին մէջ։ Բայց ի՛նչ կ'ուզեն թող ըլան այդ պատճառներն, իրողութիւնը կայ ու կ'կենայ,— բնականաբար Ազգին հոգ զանգուածին ու զըլխաւոր բաժնին մէջ աւելի, որ դեռ իր բնավայրին մէջ կ'բնակի և կարելի եղածին չափ քիչ ընդհարում, չխառնուի ու հաղորդութիւն ունեցած է օտար, արտաքին տարրերու ու գաղափարներու հետ։ — Բազմաթիւ օրինակներ ի մէջ որոնց այդ պատճառներն, իրողութիւնը կայ ու կ'կենայ,— բնականաբար Ազգին հոգ զանգուածին ու զըլխաւոր բաժնին մէջ աւելի, որ դեռ իր բնավայրին մէջ կ'բնակի և կարելի եղածին չափ քիչ ընդհարում, չխառնուի ու հաղորդութիւն ունեցած է օտար, արտաքին տարրերու ու գաղափարներու հետ։ — Բազմաթիւ օրինակներ ի մէջ որոնց այդ պատճառներն, իրողութիւնը կայ ու կ'կենայ,— բնականաբար Ազգին հոգ զանգուածին ու զըլխաւոր բաժնին մէջ աւելի, որ դեռ իր բնավայրին մէջ կ'բնակի և կարելի եղածին չափ քիչ ընդհարում, չխառնուի ու հաղորդութիւն ունեցած է օտար, արտաքին տարրերու ու գաղափարներու հետ։ — Բազմաթիւ օրինակներ ի մէջ որոնց այդ պատճառներն, իրողութիւնը կայ ու կ'կենայ,— բնականաբար Ազգին հոգ զանգուածին ու զըլխաւոր բաժնին մէջ աւելի, որ դեռ իր բնավայրին մէջ կ'բնակի և կարելի եղածին չափ քիչ ընդհարում, չխառնուի ու հաղորդութիւն ունեցած է օտար, արտաքին տարրերու ու գաղափարներու հետ։ — Բազմաթիւ օրինակներ ի մէջ որոնց

ՀԱՅՔ Յ'ԵԳԻՊՏՈՍ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻԶԱՆԴԻՈՆԻ»)

ԳԱՀԻՐԷ, 16 Մայիս 97.

Նախորդ թղթակցութեանս մէջ, զոր հրատարակած էիք Բիւզանդիոնի մայիս 6/18 թիւ թերթին մէջ, արձագանգ տուած էի այն ազգայիններու ձայնին որոնք լաւագոյն կ'տեսին տարաբնորդական տեղատեակի կամ պատրիարքական փոխանորդի պաշտօն մը յանձնուած տեսնել Տ. Ծակոր Ալտոնեանի Մ. Վ. Փախստականին փոխանակ պարզ քարոզչութեան մը։ Ա.յս փափաք իրականութիւն գտաւ արդարեւ, և այնպիսի պայմաններու մէջ որ պատուաբեր է Պէյնիթաչի քարոզչին։ Ընդհանուր Դատաստանական Ընդհանուր Ժողովին իր անցեալ ուրբաթ օրուան նիստին մէջ, չնորհակալութեան քուէով մը ընդունելէ ետք Տ. Կարապետ քահանայի հրաժարականը զոր տուած էր ծերութեան ու տկարութեան պատճառաւ, միաձայն քուէով առաջնորդական տեղապահ ընտրեց Տ. Ծակոր վարդապետն։ Ա.յս ընտրութիւն կրնար կատարուիլ կրօն. ու Բաղ. Ժողովներուն քուէովը իսկ, բայց Ընդհ. Ժողովը այդ երկու մարմիններու կարծիքն ու հաւանութիւնն առնելով, ինք իսկ կատարեց, մանաւոր յորդանք մ'ընծայելու համար իր Սրբ. հիերին որ ամբողջ այս ձմեռ հովանեց ժողովուրդը, քարոզեց եկեղեցիին մէջ ու դպ. Թաղուց ամենքը։

Տարակոյս չկայ որ Ազգ. Պատրիարքարանն յարդելով եկիպտահայոց ներկայ-յուսչիչ ժողովին քուէն՝ պիտի փութացնէ իր պաւէրազումն, արդէն ալ նորընտիր տեղապահն եռանդուն կերպով վարէ Առաջնորդարանի ընթացիկ գործերն ու նախապատիւ ժողովներուն, ցընծութիւն Առաջնորդիս որ յետաձգուած է ձմեռնամուտին։ Ընտրական տեղեկագիրն յղուեցաւ ի Պատրիարքարան։

Ջմռնանք լսելու թէ, Ընդհ. Ժողովը ցկեանս հանդամանի թոշակ յատկացուց Տ. Կարապետ քահանային ոչ միայն իր ծերութեան քահանայագործութիւնը կէս դար բոլորած պատի ըլլալ երկու տարիէն։

—Թէ Գահիրէի և թէ՛ Ալէքսանդրիոյ հայ գաղթականաց մեկնումը նոր զարկ մը տուաւ այս օրերս, Եգիպտոսի Նախարարաց խորհուրդին բարեգէպ մէկ որոշման համաձայն որով հրամայուած է չորեքշաբթի Խովիկէ վարչութեան՝ ձրիբար փոխադրել զանոնք ի կ. Պոլիս։ Այն գաղթականներն որոնք կ'փափաքէին իրենց տեղը գառնալ, կ'վճռեան օգտուիլ այս գիւրութենէն, ծանձաժողովոյ օժանդակութեամբ։

—Ծանօթ ակնարոյժ Տոքթ. Էմէրեան, որ ձմեռն եղանակը Գահիրէ անցուց, այս սուրհանդակով կ. Պոլիս կ'վերադառնայ։ Յարգելի բժիշկն իր համբաւեալ մասնագիտութեան արժանիքին վրայ աւելցուց, ևօթն ամիսներու մէջղգին զոր անցուց եգիպտահայ ուսանողին մէջ, մարդասիրական անմոռանալի զգացումներ, անձնուիրաբար դարմանելով ու բժշկելով իրեն դիմող բազմաթիւ կարօտեալները, մանաւանդ մասամբ գաղթականք, որոնք կ'տառապէին աչքի ցաւէ։ Սըբատագին օրհնութիւններ կ'թողու իր ետեն։

—Գահիրէի ազգ. երկտեղ վարժարանի նորակազմ Հոգաբարձութիւնը՝ փափաքելով հիմնական բարեփոխումներ ներմուծել այդ կրթական հաստատութեան մէջ, իր առաջին գործն եղաւ մրցման քննութիւնով ընտրել ուսուցչական մարմինը։ Թէ՛ բեւեռացի և թէ՛ գաւառ քննութիւնք կատարուեցան ի ներկայութեան կրթական նախարարութեան եւրոպական ճիւղին դիւանապետ Վալպէրկ պէյի, և եկեղեցական ու աչխարհական հայ քննիչներու։ Ներկայացող ընտրելիներուն մէջէն առաջնութեան իրաւունք ստացան, իրրեւ յաջողագոյն, Բովհաննէս էֆ. Սեմերեան որ ծանօթ է ի Տ. Պոլիս ո՛չ միայն իբրեւ ուսուցիչ, այլեւ իբրեւ բանաստեղծ։ Իրեն յանձնուեցաւ նաև վարժարանին անօրէնութեան պաշտօնը։

—Պոլոս փաչա Նուպար այս առաւօտ ընծանեօք մեկնեցաւ ի Բարիզ, իր ամառնային արձակուրդն անցընելու։ Բազմաթիւ պաշտօնական անձինք և ազգայինք կայարան գացած էին ղրկելու զինք։

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ

Քաղաքիս մէջ վերջին օրերս մի քանի օրիորդներ մեր Դեր. Առաջնորդ Հօր հետ խորհրդակցելով՝ մանաւանդ մը կազմեցին վիճակահանութեան մը համար ի նպաստ մեր Հայ կարօտեալց։ Սոյն խորհուրդն հազիւ հազ ունենան, և տակաւին տոմսերը չցրուած, սկսան վիճակահանութեան վերաբերեալ աւարկաները գնել այնպիսի զարմանալի վատահութեամբ որ կարծես թէ գործին յաջողութիւնն իրենց գրպանին մէջ եղած լիներ արդէն։ Սոյն մասնաւորութիւն անշահասիրութեան, Ազն. Օրիորդաց Արեւմտեան Դասպարեան, Մալվինա Քէօլէեան, Սաթինիկ Եքթիկեր, Ոսկի Պալասեան և Մարիա Պաքրճեան, աչակցութեամբ Տիկին Բօզճեան Պաքրճեանի, սկսան ամենայն եռանդուամբ և փութաջանութեամբ գործել։ Վիճակահանութեան հանդէսը տեղի ունեցաւ ամսոյս 11ին կիրակի կէսօրէն ետքը ժամը 4ին Ս. Մեսրոպեան վարժարանի պատէզին մէջ, ուր երկտեղ բազմութիւն մը կ'գտնուէր։ Վիճակահանութիւնն սկսաւ ժամ 5ին Գեր. Առաջնորդ Հօր նախագահութեամբ, որուն չորքը կ'գտնուէին Մեծ. Տէրոք Ծակոր Վ.վճեան, Գաբրիէլն կ. Բաբազեան, Լեւոն Մկրտիչեան, Զաքէն Թագթաքեան, Լալտեանց Ալֆր. Շահէլի հաբերը թիւրը մի առ մի կարգացուելով գրատախտակին վրայ կ'գրուէր ի գիտութիւն հանդիսականաց։ Մեր Օրիորդք և Տիկնայք ամէն ինչ պատրաստած էին նուրբ ճաշակաւ. պուտէտէզին մէջ գան գան սեղաններու վրայ գրուած էին գեղեցիկ ծաղիկներու ահագին կոյտ մը, նաև չքեղ պէֆէ մը, որոյ ամէն նիւթերը միւր Տիկնայք ձրի մատակարարած էին։ Ինչ եռանդ, ինչ ջանք, ինչ փութաջանութիւն մեր Օրիորդաց կոչմանէն։ — Մագիկ մը պարան, հռատուէտ գեղեցիկ ծաղիկ մը, —քաաքէղ մը, լէմոնատ մը պարան, և իրենց վիճակն կախուած գաղտրիկ թաւչեայ պայուսակին մէջ նետելով կորցած ստակին, ուրախութեամբ կը ցատկէին, գովելի գործ մը կատարած լինելու գիտակցութիւնն ունենալով։ Ո՛չ, եթէ մեր երկրի կարօտ եղբարք ակնառուս լինէին այս մեր Օրիորդաց և Տիկնանց իրենց չքնաղին մէջ ցոյց տուած այնպիսի գործունէութեան, պիտի սիրէին և պաչտէին զանոնք։ Վիճակահանութեան հասոյթն ինչպէս կ'իմացանք բաւական գոհացուցիչ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍՆ ՕՐԱՑՈՒՑԱԿԻ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ներկայ ամիսիս ԺԷ-ին Վաղարշապատի Ս. Էջմիածնի վանական ժողովարանի մէջ տեղի ունեցաւ Մասն Օրացուցական Կանոնադրութեան Ժողովը, որուն ներկայ էին 1 Վեհափառ Հայրապետ, 2 Տ. Տ. Գէորգ արք. Սուրէնեան, Ներսէս արք. Տէր-Ներսէսեան, Գարեգին արք. Յովսէփեան, Գարեգին արք. Հախնազարեան, Գարեգին արք. Սրուանձտեան, Գարեգին արք. Զարդարեան, Գարեգին արք. Ալէքսանեան, Գարեգին արք. Տէր-Մովսիսեան, Գարեգին արք. Տէր-Յովհաննիսեան, Գարեգին արք. Ղազարեան, Գարեգին արք. Ղազիկեան, Գարեգին արք. Ղազանճեան, Գարեգին արք. Ղազանճեան, Գարեգին արք. Ղազանճ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՂ՝ ՊՐԻԹԻԾ ԷՆՑ ՄԵՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. Ոսկի 3,000,000· ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՄՈՑԹ 1895 ՏԱՐՒՈՑ 3,161,300

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԵՁՈՒՐԸՆՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ· Ոսկի 3,000,000· ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՄՈՑԹ 1894 ՏԱՐՒՈՑ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւններ ի գործ կը դնէ չափաւոր դնով, և իրենց ցոյց տուած գրամական երաշխաւորութեամբ ձեռ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վճռահաստ ղերենք ներկայացնել· Նաև իր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարգ տուժած ընդանին 20,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՑՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՁՆԳԼ. Ոսկի 5,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ· Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողը կը հրաւիրուին դիմել Գալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կր. սենեակներն, առ ԴԱՒՈՆԻԿ Ց· ՄԵՐՈՒԶԱՆ Գործակալ Կ· Պոլսոյ վերոյիշեալ երկաք Ընկերութեանց·

THE
LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀԻՄՆԱՒ Ի 1852 ԻՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ՄԱՆՉԻՒՆ
Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street, Manchester

Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնն, ամէն տեսակ քաղաքներ ու վայրաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ ևլն., յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնն յոյժ բարձր աստիճանով կ'ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զոր կրնան փափաքիլ հետաքրքիրներն ապահովագրել ուզողներն, ամերոյթ կամ խառն՝ որոյ պայմանաժամանակ։

Նոր հանուածի պայմանագրութեան թերթերի համար դիմել

Տիկնէլեանց ապահովագրի անբիթերէ։

Աւանդ ի ճարտան և լահատ ֆոտոնակցութեան։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond, Sellar and Co.) Գալաթա Սերայը և Ընկ. Բիւշիւք Թաղին խան, Դալաթիա։

ՔԻՒՆԱՐ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՃԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Հիմնուած ի Միջերկրական ծովեզերեայ
ամէն նշանաւոր նաւահանգիստներ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ումպրիա	7718	Ազամբրա	3574
Էտրուրիա	7718	Մարաթեան	2403
Սերվիա	7391	Ազլաս	2393
Ուրանիա	7268	Սարակոսա	2166
Բաւոնիա	5587	Թարրիա	2246
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայֆիա	4557	Մօրօգզօ	1855
Սպէրօ	2143	Պրինիչ Քուին	735
Քէսար	1876	Քարինդիա	5598
Նէպտուր	1614	Միլուանիա	5598
Գազալոնիա	4845	Քամբանիա	12950
Ռոմնիա	4531	Լուքանիա	12950

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒԻ
գործակատար
Ալիքսիատիս խան, թիւ 4
Գալաթիա

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴՐԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մշերանոցներ և բնակարաններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիները, խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԴԱՒՈՆԻԿ ԱԱՏՈՒՒՃԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահչէ-Քարու, Անանիատիս խան, 12, 13, 14

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՃԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Հիմնուած ի Միջերկրեական ծովեզերեայ
ամէն նշանաւոր նաւահանգիստներ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ամասիա	3500	Թրպա	2500
Փամֆէա	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիւս	3500	Նէրգիս	2500
Անիւպիա	3000	Իւերա	2250
Ապօր	3000	Օսիրիս	2250
Անօրիւս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կաբօնի	1500
Ֆարօս	2750	Կիւէն	1500

Դիպօ Չոգենաւը, նաւապետ Հըրս, Լիվըրպուէլեն հոս հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՅԷՔՄՕՒ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
34, Ցէյմս Սթրիտ, Լիվըրպուլ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՃԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՏԻՆԵԱՆ
Ն. ԲԱՐԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարթիկայէ և Պալոմի դէպի
կանոնաւոր օրական ընդհ
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղեկից եւ օրական ուղեւորութեան
Նաւորդների, ուղեւորութեան և այլ
տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲՐՈՒՈՒԼ
Մոմհանէ փողոց թ. 1

ԼԱՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆՁԱՍՏԱՍՏԳՈՒԹԻՒՄԱՐ

970,000,000 ՖՐԱՆԿ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԾՆԵՐՈՒԱՍ

Փարիզ, 16, Պուլեար ու դ'Իթալիէն 1, 3
եր Լը Բէլլէվիլ փողոցի սեփական շէնքին մէջ
1845 հիմնուելէն ի վեր

Ապահովագրութիւններու վճար. 1,219,000,000
1896 ի ընթացքին
Ապահովագրեալներու վճար. 96,000,000
Հասոյթ 203,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք 630,000,000
Ապահովագրուողներուն փոխ տրուած 15,000,000
1897 յունուար 1 43,000,000
Ընդհանուր դրամագլուխ 136,000,000
Արդի ապահովագրութիւնք 2,285,000,000

Տէրերուն ապահովագիր

Շահաբաժինները բարդամբ և ապահովագներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։ ԱՒԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան ուղեւորութեան. Հինգ տարի եղբը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութենէն փոխառութիւններու ոչ ոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վօյվոտա փողոց, Վիթալիս խան
Գալաթիա

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

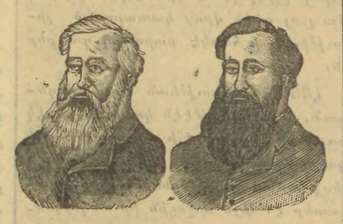

Նոր գիւտ մը, որ կ'բարկանայ տրամասներու նիւթէ ու խոտերէ, մանուածոյնը սեւ կամ շագանակագոյնի կ'վերածէ բնականին նման։ Սպիտակ կամ գորմիր մազերը կ'վերածուին բոց շագանակագոյնի և կամ մանր սեւի։ Գործը ցոյց տուած է որ այս ներկ ուրիշներէն գերազանց է և այնքան բնականին նման է որ մանրադիտին գիտցող անգամ կ'խարուի։ Մազերուն ճաշակը կ'արգիլէ, թէ ներկը կ'վանէ ու մազերը կ'պահէ մազերը։ Գործածելէ առաջ որուն ակի մը չարժել յետոյ փոքր չափ մը սկսակի ձկ դնել և սանտրով կամ խոզանակ մը թեթեւ մը թերելով մազերուն լաւ մը քսել, այնպէս որ ամրողջ մազերը թրջել։ Մինչեւ չորնալը գլուխը բաց կենալ։ Վաճառատեղին է Թուրքիոյ մէջ իր միակ գործակալին Լամոն Գարաւանեան։ անգլ. ընդհ. մեքենոց՝ 95—97. Գալաթիա, Եիւքսէք-գալաբերդ, Վօյվօտա, կալաթա-Շիշլիի թրամվէյներու կայարանին մօտ։

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հաբբուխի, ղօնդի կաթցուխան, ընդարգելը-ըխան գէմ, Լն.

Այս թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ոչնչելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, գժուարաշնչութիւնն, եւլն։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մազաղը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։ Կոկորդի անհանգոյ խախտումներով դիչեր ցերեկ հազացող եւ հանգիստը կորանցնող անձինք կը հանգստանան եւ մէկ չիչը բաւ է հիւանդութիւնը քաջալերու։ Այս անհման զեղ հրաշքներ կը գործէ չնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլուէնցայի եւ ուրիչ պարագաներու մէջ։

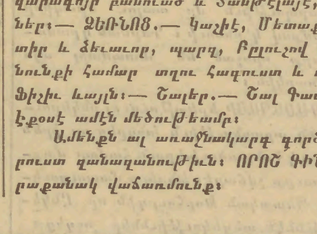

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Ստորագրեալս, Թուրչուճը Հագդը էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պահչէ, թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր չնչարգելութենէ տառապելով հարատեւ թմչկներուն դիմացի եւ չատ սաստկ վտանգի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ գիմեմ Կալաթա, Վօյվօտայի պահակատան քով, թիւ 95-97, Պ. էտ. Բրաուանայի տունը։ վաճառատուներ Հին Ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակիդը մարգահիսկն պարտք կը համարիմ։ Ս.Պ.Ա.Տ. ՀԱՊԳԸ

Ընդհ. Մեքենոց Լամնանու Բաթրաուանայի տունը։ վաճառատուները կարգաթա, Վօյվօտա փողոց թ. 95-97։ Կը գտնուին նաև բոլոր դեղագործներուն և գեղավաճառաց քով։

Հ. ԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԻՄՆԱՒ ՅՈՒՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱԶԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Թօհաֆէի խան Սուլթան-Համամ, ազբիւրին մօտ թիւ 4 Սէրվիչէն ապարանին կից, Կ. Պոլիս

Աբրօ-ալբդրի և Նորաձեւութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ

ՊՈՕՏԻ.— Պարզ և Մուլինի վրայ, բանուած ամէն լայնքով. մանուածոյնէս օժիտի համար Նոխ տեսակներ, Վալաններ Եիոճներու համար։— ՏԱՆԹԵԼԱ.— Վալանտիէն, Թաուս, Թիւլ, Բէօրիւթ, Շանթիլլեի, Պըլթօն, Իալանտէղ ամէն տեսակ, Մետաքսէ, Բլթանէ և Բուրդէ։— ԲԱՄՄԱՆԹԸՐԻ.— Պուճնազքով, և առանց Պուճնազքի Մետաքսեայ և ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մօթիֆ, Կառնիթիւռ, Սէկենթիար, Մետաղալ, Փետուր Հայլն։ ԳՕՐՏԵԼԱ.—կրօն, Մուսա-ռէ, Սաթէն, Ֆանիէղէն, Շանժան, Թաչէսյ ամէն տեսակներ ամէն լայնքով։— ԳՈՐԾԵ ԵՒ ԿԱՉ.— Դուբլ ոը Շին, Գաբր Անգլէ, Դաբրլիս, Կազ, Կոընատին, պարբէժ բուրդ և Մետաքս, Թաուլթան, Մուսլին Հայլն։—ՖԱՒԻՒՕՑԼ.— Ամէն տեսակ Թանթէլայէ, Ֆաքէօլ Ֆիչիւ, Շարբ, Աստարլազ, Գլիսարկի վէլօ, Թիւլ վարագոյր բանուած և Տանթէլայէ, Ծրարով և պատրաստ չինուած Ձիլինգսներ։— ՁԵՒՆՈՑ.— Կաշկէ, Մետաքսէ և Բէնէ։— ԲՕՒՍԷ.— Գաղղիական ընտիր և Ձեւաւոր, պարզ, Բլըուշով և Մետաքսէ։— ՀԱՐՍԱՆՆԵԿԱՆ ԲՕՂՈՐ.—Կընոնքի համար տղու հագուստ և գլխարկ։— ԲՐՈՒԶԼԻՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.— Շալ Ֆիչիւ Հայլն։— Շալեր.— Շալ Գատառներու համար, Ծաղիկով Հատ Ֆիւս Շալ Լքօսէ ամէն մեծութեամբ։

Ամենքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած։ Ճաշակաւոր և հասուստ զանազանութիւն։ ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ և ածանութիւն։ Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառումներ։

ԱԹՐԱՆՏՈՒԹԱՆ ԳՈՐԾ

ՃԱՆՃԱՒՈՐԸ

Բայց Հրեթիէն Լէքիւյէ այս թաքուն դէմքին վրայ մտածելով՝ յանկարծ դժնդակ տագնապ մը զգաց և սիրտն սկսաւ ուժգին բաբախել։ Սա նախազգացութիւնն ունէցաւ թէ երբ այս դէմքը տեսներ, իրեն համար անժուժելի բան մը պիտի ըլլար։ Զուզկէց Նայիլ, բոպէ մը աչքերը գոցեց. յետոյ, տեսնելու բուռն տենչէն յաղթուելով, նորէն բացաւ։

Դատապարտեալին գլուխն արդէն կառափնատեղւոյ ծակին մէջ էր, բայց դանակը վար չէր իջներ։ Եւ Հրեթիէն Լէքիւյէ այն ատեն տեսաւ որ այս երիտասարդը — ման զի եղիտակիսդ մ'էր նա,— իրեն կը նըմանէր ինչպէս զաւակ մը կը նմանի իր հօրը, թէ այս դէմքը նման էր իր երեւակի դէմքին և թէ աչքերն, այս սև և խստահայեաց աչքերն, որ վիսաղաղ յօնքի մը տակ կը փայլատակէին, իր վրայ յառած էին սեւեռուն և չանթահար կ'ընէին զինքն առելութեանն սոսկալի ակնարկով մը։

Ատենակալը սարսափէն պօռալով արթնցաւ, քրթնաթաթաւ, անդամաբեկ։ Իր ճիչդ մօտիկը, սեղանին վրայ, կանթեղին լոյսին մէջ, տարածուած էր լրագիրն։

Եւ տարաբախտ մարդուն համար, իրականութիւնն այնքան դժնդակ էր ոչքան ահռելի երազն։

ԺԱ.

Յաջորդ օրը, Պ. Ընդհ. Դատախաղն, Լէքիւյէ, այլ ևս չէր կրնար ամենավորը տարակոյս մ'ունենալ։ Այս Հրեթիէն Ֆորժան, այս գողն և այս մարդասպանն, իրօք իր զաւակն էր։

Ամաւօտուն կանուխ, ատենական ոստիկանութեան բանը գացած էր իր մեծ երկասրութեան վրայ քանի մը տեղեկութիւններ առնելու պատրուակաւ, և ամէն ատիճանի բանտապաններէն ընականաբար անոր բոլորտիքը փութացած էին կարեմեծար, մորթակի ի ձեւերով ոչք ի ղուր կը չանային սուտ հանել սառակական ատացուածքը։ «Բանտի մը դրան պէս չնորհալի։»

Նշանաւոր բանտարկեալներու վերապահուած խցիկներուն առջեւէն անցնելու ատեն, Պ. Լէքիւյէ կանգ առաւ և հարցուց բանտին անօրէնին որ իրեն կ'ընկերանար իր այցելութեան մէջ.

«Աղէկ մ'իսքս եկաւ... ի՞նչ եղաւ այդ մարդը... Քանէ փողոցին ոճրին համար կ'ըսեմ...

—Ժորժա՞ն... Հոս է, Պ. Ընդհ. Դատախաղ, Թիւ 4 խցիկին մէջ... Վաղը կամ յաջորդ օրը պիտի փոխադրուի Մազասի բանտը։

—Եւ... ի՞նչ է իր ընթացքը..

—Շատ նկուն է... կը կարծեմ թէ չարաճճին չատ նեղութիւն պիտի չպատճառէ հարցաքննիչ դատաւորին... Երկուբնէ ի վեր հոն է, հսկողի մը և «լրտես»ի մը հետ, բատ սովորութեան։ Դեռ ոչ մ'անգամ չըսաւ... Հազիւ իր ապուրը կերաւ այս առաւօտ... Արդեօք Պ. Ընդհ. Դատախաղը կը բաղձա՞յ տեսնել զայն... յարեց անօրէնը, նշան մ'ընելով բանտին փականային որ իրեն կը հետեւէր։

Բանտապանն արդէն կը փութար և 4 թիւ խցիկը բանալու համար մեծադղորդ կը խուզարկէր իր տըրցակը։ Բայց ատենակալը ձեռաց չարժանէ մը կեցուց զայն։

—Այնօգուտ է... Մ'իայն դրան ծակէն պիտի դիտեմ։

Այս ծակը, թէպէտ չատ փոքր, սակայն ներսի կողմէն ձագարաձեւ լայնցած ըլլալով, թոյլ կուտար հետաքրքրին դիտել խցիկին ամբողջ ներքին կողմն, առանց մէջինները կասկած տալու թէ զերծնէք կը լըրտեսէին։

Պ. Լէքիւյէ ալ աչքը ծակին վըրայ դրաւ, և առաջին ակնարկէն, ահարկու ստուգութիւնը չանթահար ըրաւ զինքն։ Այս բանտարկեալն իր որդին էր։

Բրեթիէն Ֆորժան նստած էր սեղանի մը մօտ, որոյ միւս ծայրը բանտապանն ու կալանաւորի տարազ կրող մարդ մը թուղթ կը խաղային։ Բանտարկեալն, իր գոց բռունցքին վրայ տնրօրէնն կրծնած, իր կռնակն անոնց դարձուցած էր և երեսն ալ այն աչքին որ զինքը կը դիտէր դուրսէն։

Պ. Լէքիւյէ, սրատեսի և յուզումէն քրանաթաթաւ, իսկոյն ճանչցաւ այս քաղցրոյ դիմագիծն, այս ածխային մոյնն, յօնքերուն թանձր և սեւ կամարին տակ խորասոյզ այս աչքերը։ Կարելի չէր տարակուսիլ։

Այս կալանաւորն իրօք Լէքիւյէ մ'էր, ընտանեկան բացորոշ տիպն ունէր։ Ատենակալը կարծես տեսակ մը կախարդանքէ դիւթուած, այլ եւս չէր կրնար իր աչքերն անդին դարձնել ոճրագործին դէմքէն, կը կարծէր թէ նորէն ինքզինքը կը տեսնէր, երբ այս տարիքն ունէր, երբ Բէրնէդի տարփածուն էր։ Եւ սակայն նմանութիւնը, թէպէտ անվիճելի, այն ատենն ուշագրաւ չէր։

Երկար վայրկեանէ մ'նտքը միայն յիշից թէ ո՛վ էր և ո՛ւր էր։ կրցաւ ետ կենալ գժնդակ հայեցողութենէն։ Բուռն ճիգով մը միայն կրցաւ ըսել բանտապաններուն թէ կը փափաքէր մեկնիլ և այն ատեն միայն տեսաւ որ իր ձայնը կը դողդողէր։ Բանտին ներքնագքներն, այս տխուր բնակարանին ամէն ոյզ մոյզ ճամբաները բարեբաղդաբար չատ մութ էին։ Ընդհ. Դատախաղը կրցաւ հրաժեշտի ողջոյնը տալ բանտապաններուն ոչք տարին զինքը մինչեւ դռնակն, և ոչ ոք տեսաւ իր ժպտունութիւնն և իր յուզեալ դէմքը։

Մ'եքենաբար գնաց մինչեւ Արդարութեան Պալատն, որ մօտիկն էր, իր գրասենեկին մէջ փակուեցաւ, ընդհատ ինքզինք դառաւ և ըստաւ իւրովի. «Օ'ն, հանգարտութիւն...», Իրաց սոսկալի կացութիւնն իր աչքին առջեւ բերաւ և իւրովի հարցուց. «Ի՞նչ ընելու է։»

Նախ և առաջ քննեց այն հանգամանքներն որոնցմով այս ոճրագործը կրնար ազատել իր գլուխը։ Տկար էին անոնք։ Սպանութիւնը, որ դաղութեան յայտնած էր, գրեթէ տարակոյս չէր թողուր կանխամտածութեան վրայ։ Բարիզի մէջ տեղը, բաց խանութի մը մէջ, գրեթէ անցորդներուն աչքին առջեւ գործուած ըլլալով, խորին յուզումի պատճառած էր Բարիզի ժողովրդեան. դատաստանի պահեն այս յուզում վերստին արծարծուելով, չատ վտանգաւոր պիտի ըլլար ամբաստանելոյն համար։ Երգնեակը, թէպէտ չատ ներոդամիտ աթիւնաշատ գործի մը համար զոր կիրքը կը չբնեգէ, գրեթէ միշտ անողոք են երբ ոճրին պատճառն ու նպատակը դաղութիւն են։ Բրեթիէն Ֆորժա,— ատենական այս հզրակացութեան յանգելով, իր բովանդակ մարմնոյն մէջ բուռն սարսուռ մը զգաց,— Բրեթիէն Ֆորժա, — ըստ ամենայն հաւանականութեան,— իմամ պիտի դատապարտուէր։

(Շարունակելի)

Թարգմանիչ Բ.Ը. ՊՕԶԱՃԵԱՆ